

Taantuma ja geopoliittinen tilanne lisäävät finanssisektorin toimintaympäristöön liittyviä riskejä

Sisällys

Lyhyesti	1
Taantuma heikentää finanssisektorin toimintaympäristöä	1
Heikko suhdannetilanne lisää konkurssreja ja työttömyyttä	2
Työttömyyden ennustetaan nousevan vuonna 2024	3
Rakennus- ja kiinteistöalan tilanne edelleen hyvin haastava	4
Asuntojen hintojen lasku nopeinta pääkaupunkiseudulla	5
Markkina-odotukset ohjaukorkojen laskusta muovasivat markkinakorkoja ja osakekursseja	6
Talouden kehitys ja geopolitiikka merkittävimpiä riskejä	8

Analyysi perustuu 8.3.2024 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Kirjoittaja

Mervi Toivanen, pääanalyytikko

Lyhyesti

Suomen finanssisektorin toimintaympäristö heikkeni vuoden 2023 loppupuolella, kun Suomen talous painui taantumaan. Heikon suhdannekehityksen seurauksena konkurssit, työttömyys ja lomautukset ovat kasvaneet, samalla kun kuluttajien luottamus ja yritysten suhdannenäkymät ovat säilyneet heikkoina. Lisäksi asuntojen hinnat ovat laskeneet ja liikekiinteistöjen kauppavolyymit pienentyneet. Työttömyyden ennustetaan nousevan vuonna 2024, minkä lisäksi rakennus- ja kiinteistöalan tilanteen ennakoidaan säilyvän haastavana. Heikosta talouskehityksestä huolimatta osakekurssit nousivat vuoden 2023 lopulla, kun rahamarkkinoilla virisi odotus keskuspankkien ohjaukorkojen laskusta ja korot laskivat velkakirjamarkkinoilla. Talousennusteiden mukaan Suomen talous supistuu vuonna 2024, mutta palautuu sen jälkeen kasvu-uralle. Talouskehitykseen ja geopoliittiseen tilanteeseen liittyy kuitenkin merkittäviä riskejä. Riskien toteutuminen heikentäisi entisestään Suomen finanssisektorin toimintaympäristöä.

Taantuma heikentää finanssisektorin toimintaympäristöä

Suomen finanssisektorin toimintaympäristö heikkeni vuoden 2023 loppupuolella, kun Suomen talous vajosi taantumaan. Suomen bruttokansantuote supistui 0,7 % vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä ja 1,1 % vuoden 2023 kolmannella neljänneksellä verrattuna edellisiin vuosineljänneksiin. Koko vuonna 2023 Suomen bruttokansantuote supistui prosentti edellisestä vuodesta. Talousnäkymät olivat heikot myös laajemmin Euroopassa, kun keskuspankin rahapolitiikan kiristäminen ja vallinnut markkinakorkotasoa hiljensivät talouden aktiviteettia. Euroalueen bruttokansantuote säilyi ennakkotietojen perusteella

ennallaan loka-joulukuussa 2023 verrattaessa edelliseen neljännekseen ja kasvoi koko vuonna 2023 0,5 % edellisestä vuodesta.

Talouskasvun heikkous on ollut laaja-alaista.¹ Aiempaa korkeampi hinta- ja korkotaso sekä epävarmuus ovat vähentäneet yksityistä kulutusta ja investointeja, minkä lisäksi vienti on supistunut. Finanssisektorin toimijoiden näkökulmasta investointien ja asuntokaupankäynnin vähentyminen heikentää yritysten ja kotitalouksien rahoituksen kysyntää, samalla kun heikko talouskehitys ja luottamus heikentävät sijoittamisen houkuttelevuutta. Kuluttajien ja yritysten tilannetta on kuitenkin helpottanut inflaation nopea hidastuminen viimeisen vuoden aikana. Esimerkiksi yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI) oli ennakkotietojen mukaan 1,2 % helmikuussa 2024, kun se vuotta aikaisemmin oli 7,9 %.

Heikko suhdannetilanne lisää konkurssseja ja työttömyyttä

Heikon suhdannetilanteen seurauksena konkurssit ja työttömyys ovat lisääntyneet. Tammikuussa 2024 konkurssit lisääntyivät 20 % viimeisen vuoden aikana, ja konkurssiin haettiin vuonna 2023 enemmän yrityksiä kuin finanssikriisin aikana.² Konkurssseissa myös menetettiin vuoden 2023 aikana aikaisempaa enemmän työpaikkoja.

Toimialoittain tarkasteltuna konkurssseja oli henkilötyövuosilla mitattuna eniten muiden palveluiden³ päätoimialalla, jossa konkurssit kasvoivat vuositasolla peräti 84 % tammikuussa 2024. Rakennusalan konkurssseissa menetettiin viimeisen vuoden aikana noin 4 000 henkilötyövuotta, joka oli tammikuussa 2024 42 % enemmän kuin tammikuussa 2023. Kolmanneksi eniten kasvoivat majoitus- ja ravitsemustoiminnan konkurssit (+41 % 1/2024).

Työttömyysaste nousikin 6,9 prosentista 7,7 prosenttiin tammikuusta 2023 tammikuuhun 2024.⁴ (Kuvio 1) Miesten työttömyys on noussut viimeisen vuoden aikana nopeammin kuin naisten työttömyys.

Työttömyyttä osin ennakoiva lomautettujen henkilöiden lukumäärä lisääntyi myös voimakkaasti vuoden 2023 loppupuolella.⁵ Tammikuussa 2024 lomautettuina oli noin 35 000 henkilöä, mikä oli noin 60 % enemmän kuin tammikuussa 2023. Lomautettujen henkilöiden lukumäärät ovat kuitenkin vielä huomattavasti matalampia kuin koronapandemian alkuvaiheessa vuosina 2020–2021.

Työttömyyden ja lomautusten kasvu on näkynyt myös työttömyyskassoihin tehtyjen hakemusten määrän sekä työttömyyskassojen maksamien etuuksien ja etuuksia saavien henkilöiden lukumäärien kasvuna. Tammikuussa 2024 kassoihin tehdyt ensihakemukset kasvoivat vuositasolla 15 % ja kaikki hakemukset 21 %.⁶ Ansiopäivärahojen saajien määrä kasvoi puolestaan 25 % hieman yli 134 000 henkilöön, samalla kun työttömyyskassojen maksamat etuudet nousivat 31 % reiluun 200 miljoonaan euroon.

Työttömyyden ja konkurssien kasvu kasvattaa luottolaitosten luottoriskejä ja vähentää kuluttajien mahdollisuuksia sijoittaa erilaisiin sijoitustuotteisiin.

¹ Kts. esimerkiksi Suomen Pankin Suomen talouden seuranta- ja analyysiraportti 1/2024. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2024/artikkelit/suomen-talous-pakkasella/>

² Konkurssien lisäksi myös yrityssaneerausten määrä kasvoi 32 % vuonna 2023 verrattuna vuoteen 2022. Henkilötyövuosilla mitattuna yrityssaneeraukseen haettuja yrityksiä oli kaikkiaan 70 % enemmän kuin vuonna 2022. Yrityssaneerausten määrä jäi kuitenkin selvästi alemmalle tasolle kuin finanssikriisin aikana.

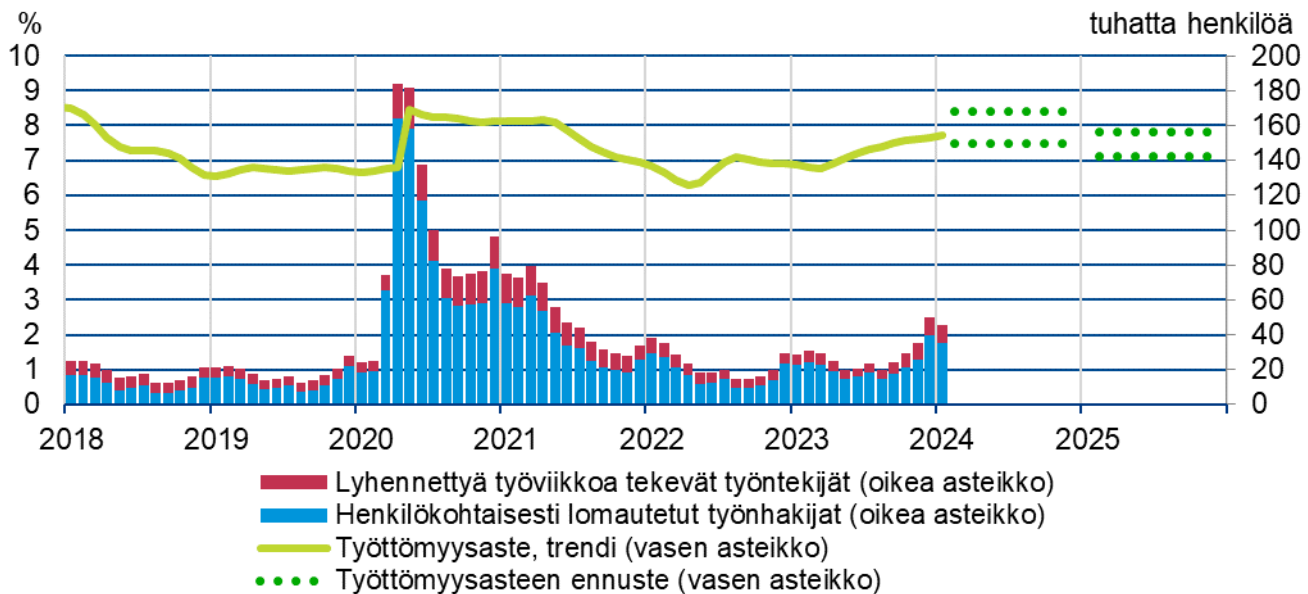
³ Muiden palveluiden päätoimiala käsittää mm. informaatio- ja viestintäpalvelut, rahoitus- ja vakuutus toiminnan, kiinteistöalan toiminnan, ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan, hallinto- ja tukipalvelut, koulutuspalvelut, terveys- ja sosiaalipalvelut sekä taide-, viihde- ja virkistystoiminnan.

⁴ Tilastokeskus. <https://stat.fi/julkaisu/clmhqbil30gie0bw3l3m479l9>. Kyseessä työttömyyden trendiluku 15–74-vuotiaille.

⁵ Myös lyhennettyä työviikkoa tekevien henkilöiden määrä nousi voimakkaasti vuoden 2023 loppupuolella, vaikka näiden työntekijöiden kokonaismäärä säilyi edelleen alhaisena (hieman yli 10 000 henkilöä tammikuussa 2024).

⁶ Finanssivalvonta. <https://www.finanssivalvonta.fi/tilastot/vakuutus/tyottomyysvakuutus/>

Kuvio 1. Työmarkkinat Suomessa

Lähteet: Tilastokeskus, Työ- ja ellinkeinoministeriö, suomalaiset pankit ja ennustelaitokset, Finanssivalvonnan laskelmat
Vuoden 2024 ja 2025 työttömyysennusteet edustavat suomalaisten pankkien ja ennustelaitosten joulukuussa 2023-tammikuussa 2024 julkaisemien ennusteiden hajontaa.

Työttömyyden ennustetaan nousevan vuonna 2024

Kuluttajien ja yritysten luottamus ja odotukset ovat säilyneet heikkoina. Helmikuussa 2024 kuluttajien luottamus heikkeni edellisestä kuusta ja säilyi pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella.⁷ (Kuvio 2) Kuluttajilla oli vain niukalti aikomuksia hankkia asuntoja, autoja tai muita kestokulutustavaroita, minkä lisäksi kuluttajien lainanottoaikeet säilyivät matalalla tasolla. Lainakysynnän heikkous näkyy pankkien uuslainannon supistumisena ja vaikuttaa siten myös pankkien tuottoihin.⁸ Kuluttajat olivat myös pessimistisiä Suomen työttömyystilanteen kehityksen suhteen, ja omakohtaisen työttömyyden tai lomautuksen uhka koettiin myös suhteellisen suureksi. Lisäksi 45 % työllisistä koki, ettei heillä ole lainkaan vaaraa joutua työttömäksi tai lomautetuksi.

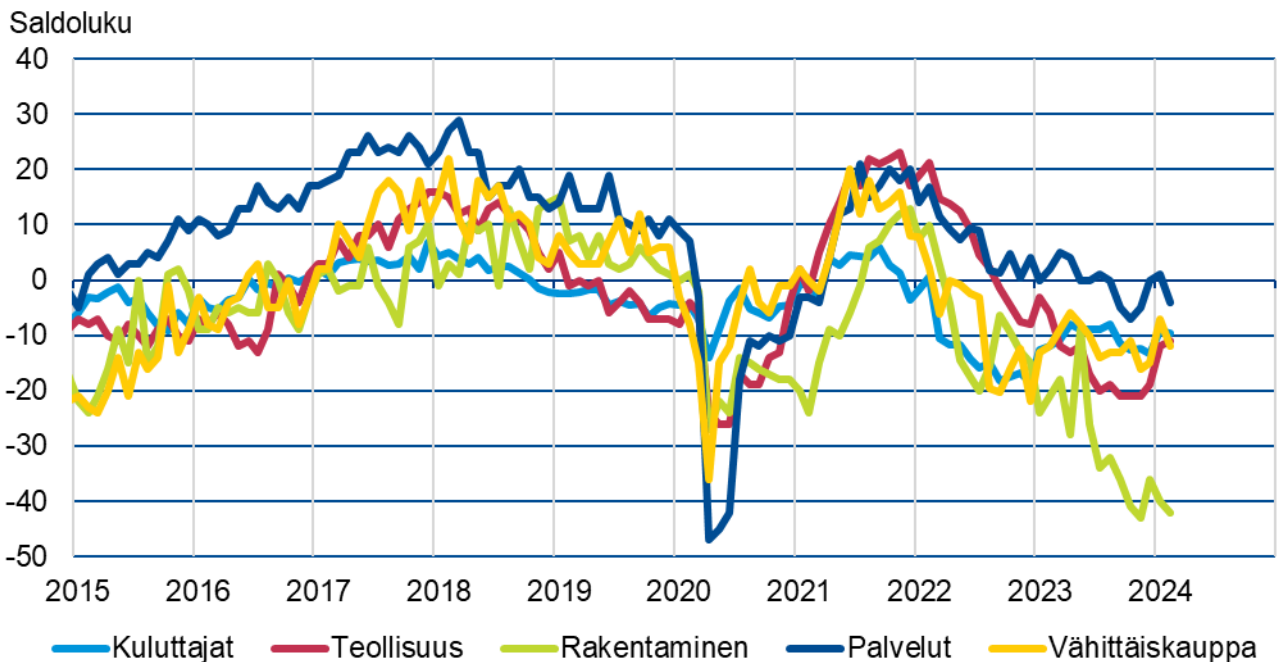
Uusimman suhdannebarometrin⁹ mukaan yritysten luottamus kääntyi laskuun helmikuussa 2024. Erityisesti rakennusyritysten tilanne on synkkä, minkä lisäksi tähän asti taloutta ylläpitäneen palvelusektorin näkymät heikkenivät. Rakennusyritysten tilauskanta on ohut ja palveluyritysten myynti on vähentynyt, samalla kun myyntiodotukset ovat vaimentuneet. Huolimatta teollisuuden uusien tilausten vähenemisestä teollisuusyritykset ennakoivat tuotannon lisääntyvän lähikuukausina. Teollisuuden luottamus nousi hieman helmikuussa 2024, vaikka säilyikin pitkän aikavälin keskiarvon alapuolella.

⁷ Tilastokeskus. Kuluttajien luottamusindikaattori. <https://stat.fi/julkaisu/cllxk603143fm0bw02f8cd3rf>.

⁸ Kts. Suomen Pankki. https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot2/tilastotiedotteet_fi/rahalaitosten-tase/2024/opintolainoja-nostettiin-tammikuussa-vaheman-kuin-vuosi-sitten/.

⁹ Elinkeinoelämän Keskusliitto (EK). Suhdannebarometri. <https://ek.fi/tavoitteemme/talouspolitiikka/suhdannebarometri/>.

Kuvio 2. Elinkeinoelämän suhdanneindikaattorit ja kuluttajien luottamusindikaattori

Lähteet: EK ja Tilastokeskus

Yritykset ovat myös arvioineet nykyisen suhdannetilanteen olevan heikompi kuin koronapandemian aikana, mutta ei aivan yhtä heikko kuin finanssikriisissä.¹⁰ Suhdannetilanteen arvioidaan edelleen heikenevän lähikuukausina, ja tilanteen odotetaan helpottavan hieman vasta alkukesästä 2024. Heikko suhdannetilanne heijastuu yrityksiin erityisesti tuotannon ja myynnin vähentymisenä, mikä yhdistettynä kustannusten voimakkaaseen kasvuun syö yritysten kannattavuutta. Kannattavuuden ja tuotantomäärien heikkous heijastuu puolestaan henkilöstökehitykseen, ja yritykset arvioivat henkilöstömäärien vähenevän edelleen lähikuukausina. Arviota tukevat myös Tilastokeskuksen tiedot¹¹, joiden mukaan avoimien työpaikkojen määrä väheni vuonna 2023. Avoimet työpaikat vähentyivät selvästi teollisuuden toimialoilla sekä kaupan, kuljetuksen ja varastoinnin toimialalla, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa ja rakentamisessa.

Uusimpien talousennusteiden¹² mukaan työttömyys kasvaa vuonna 2024. Ennusteiden mukaan työttömyysaste nousee 0,3–1,2 prosenttiyksikköä vuodesta 2023 vuoteen 2024. Vuodesta 2024 vuoteen 2025 työttömyysasteiden puolestaan arvioidaan laskevan 0,0–0,5 prosenttiyksikköä talouskasvun piristessä.

Rakennus- ja kiinteistöalan tilanne edelleen hyvin haastava

Rakennus- ja kiinteistöalan näkymät ovat edelleen synkät, kun kustannukset ja rahoituksen hinta ovat säilyneet korkealla tasolla ja heikko talouskehitys ja korkea korkotaso heikentävät asuntojen ja liiketilojen kysyntää. Aloitettut rakennushankkeet vähenevät, uusia rakennuslupia myönnetään selvästi vähemmän

¹⁰ EK. <https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/suhdannebarometri-yritysten-suhdanneodotukset-edelleen-mollivoittoisia/>

¹¹ Tilastokeskus. Avoimia työpaikkoja vuonna 2023 selvästi vähemmän kuin edellisvuonna. <https://stat.fi/julkaisu/clmrqxj6g6ie00ausd93b80v3>

¹² Suomalaisen pankkien, viranomaisten ja ennustelaitosten julkaisemat ennusteet joulukuun 2023–tammikuun 2024 välisenä aikana. Kyseessä ennusteiden vaihteluväli.

kuin aikaisempina vuosina ja uusien tilausten määrä vähenee. Esimerkiksi uudisrakentamiseen myönnettiin vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä 27 % vähemmän lupia kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona.¹³

Rakennusalan ahdinko heijastuu negatiivisesti myös alihankkijoihin ja muihin rakennusalan liitännäisiin yrityksiin kuten kauppaan, logistiikkaan, teollisuuteen ja palvelualoihin. Yritysten kohtaamat vaikeudet näkyvät myös herkästi kasvavina lomautuksina ja irtisanomisina. Vaikka suomalaisten luottolaitosten lainat rakennuslalle ovat suhteellisen pieni osuus koko luottokannasta, kasvavat ongelmat ja laajemmat talouden kerrannaisvaikutukset voivat myös heijastua kasvavana luottoriskinä muussa luotonannossa.

Kiinteistöalan tilannetta vaikeuttaa liikekiinteistöistä saatujen tuottojen heikko kehitys. Kaikkien liikekiinteistöjen kokonaistuotto laski -2,7 prosenttiin vuonna 2023, mikä oli ensimmäinen negatiivinen tuottoluku yli kahteenkymmeneen vuoteen.¹⁴ Kokonaistuottoa painoi erityisesti sijoituskiinteistöjen markkina-arvojen lasku (-7 %), kun tuottovaatimukset nousivat ja kiinteistöjen käyvät arvot päivitettiin vastaamaan korkeampaa korkotasoa. Käypään arvoon arvostettavien kiinteistöjen hintojen lasku onkin näkynyt muun muassa vakuutusyhtiöiden käypään arvoon arvostettujen epäliikvidien sijoitusten tuotoissa. Kiinteistöistä saadut nettotuotot olivat sen sijaan positiiviset (+4,6 %), kun indeksikorotukset nostivat vuokria. Vuokralle rakennettuja asuinkiinteistöjä on kuitenkin valmistunut paljon, mikä lisää kilpailua hyvistä vuokralaisista ja hankaloittaa vuokrien korottamista. Myös kohonneet ylläpitokustannukset painavat tuottoja. Toimistotilojen tarpeeseen vaikuttavat puolestaan rakenteelliset muutokset, kuten etätyön yleistymisen ja verkkokaupan kasvu. Samalla rakennusyritysten myymättömien asuntojen määrät ovat nousseet.

Haastava tilanne heijastuu liikekiinteistöjen kauppaan. KTI Kiinteistötiedon tietojen mukaan liikekiinteistöjen kauppavolyymi jäi Suomessa vuonna 2023 2,6 miljardiin euroon, mikä on merkittävästi vähemmän kuin vuoden 2022 aikana (7,3 mrd. euroa).¹⁵ Kaupankäyntiä ovat edelleen heikentäneet toimintaympäristöön liittyvä epävarmuus, korkotason nousu, rahoituksen saatavuuden heikkeneminen sekä se, että myyjien ja ostajien näkemykset sopivasta kauppahinnasta eroavat edelleen toisistaan. Vuoden 2023 toinen vuosipuolisko ylsi kauppavolyymeillä mitattuna kuitenkin samalle tasolle kuin vuoden ensimmäinen vuosipuolisko. Näin ollen se ei ollut niin heikko kuin toimintaympäristön kasvavasta epävarmuudesta ja talouskasvun heikkenemisestä vuoden 2023 loppupuolella olisi voinut arvioida. Eniten kauppoja tehtiin edelleen asuinkiinteistöistä. Kotimaisista sijoittajaryhmistä aktiivisimpia ostajia ja myyjiä olivat kiinteistösi-joitusrahostot. Heikentynyt kaupankäynti on kuitenkin heijastunut negatiivisesti kiinteistöyhtiöihin ja kiinteistöihin sijoitaviin erikoisrahastoyhtiöihin. Esimerkiksi muutama kiinteistörahasto on ottanut käyttöön likviditeetin hallintavälineitä ja lykännyt rahaston omistajien lunastustoimeksiantojen toteuttamista.

Asuntojen hintojen lasku nopeinta pääkaupunkiseudulla

Heikentynyt toimintaympäristö on heijastunut myös asuntojen hintojen laskuna, samalla kun asuntokauppojen lukumäärä on laskenut ja asuntoluottoja on nostettu aikaisempiin vuosiin verrattuna vähemmän.

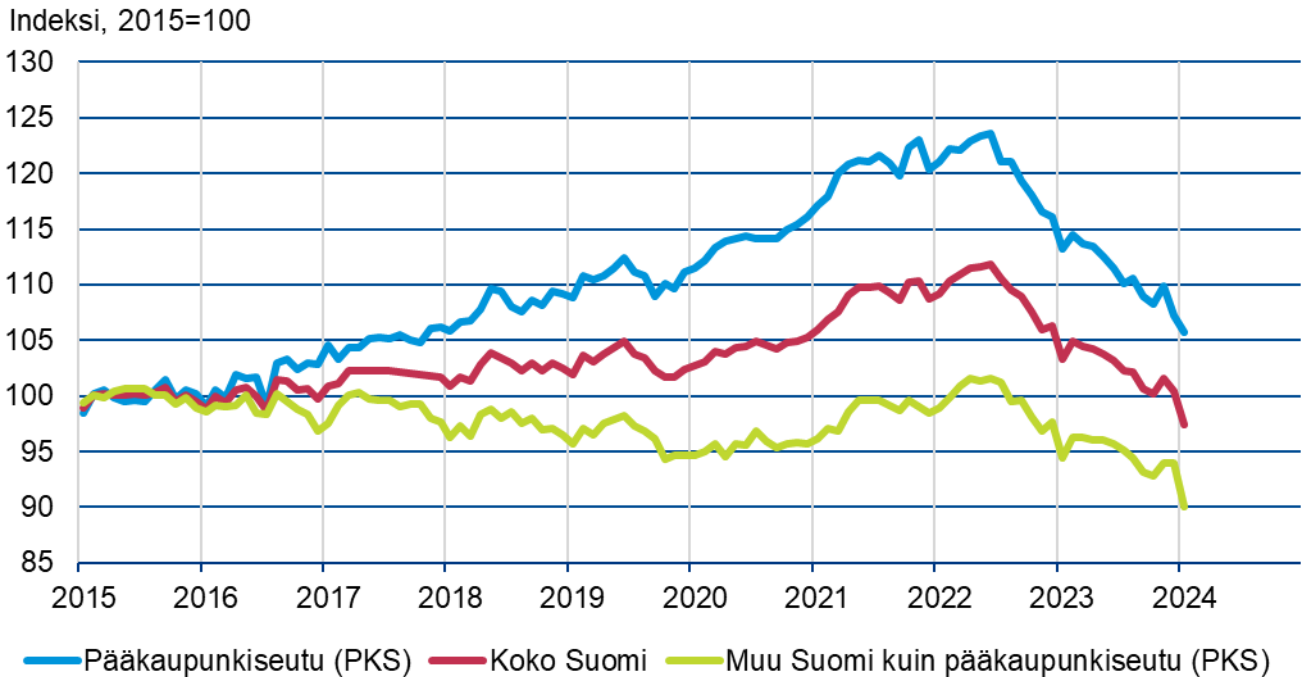
Tammikuussa 2024 vanhojen rivi- ja kerrostalojen osakeasuntojen nimellishinnat laskivat koko maassa 5,6 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. (Kuvio 3) Hintataso on nyt noin pari prosenttia alhaisemmalla tasolla kuin vuoden 2015 alussa. Hintojen lasku on viimeisen kahden vuoden aikana ollut riippämpää pääkaupunkiseudulla kuin muualla Suomessa. Vuonna 2023 hinnat laskivat vuositasolla erityisesti kerrostalojen pienissä asunnoissa.

¹³ Tilastokeskus. <https://stat.fi/julkaisu/clmkb40jo3l6i0cumzd7r8q3d>

¹⁴ KTI Kiinteistötieto. <https://kti.fi/kti-kiinteistoindeksi-markkina-arvojen-lasku-painoi-kiinteistosijoitusten-tuotot-negatiiviseksi-vuonna-2023/>

¹⁵ KTI Kiinteistötieto. <https://kti.fi/vuoden-2023-kiinteistokauppavolyymi-jai-26-miljardiin-euroon/>

Kuvio 3. Vanhojen osakeasuntojen nimelliset hinnat alueittain Suomessa

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

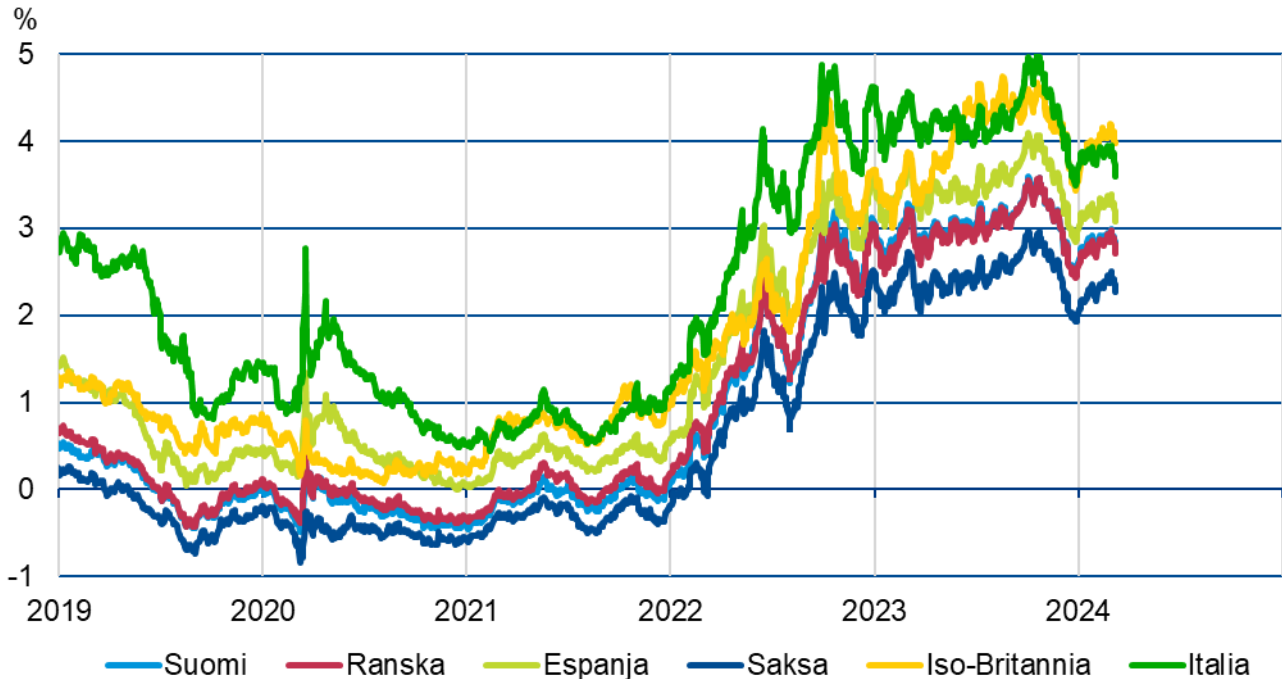
Myös uusien osakeasuntojen nimellishinnat laskivat vuositasolla koko maassa 1,5 % vuoden 2023 viimeisellä neljänneksellä, samalla kun uusien osakeasuntojen kauppa on ollut hyvin vähäistä. Hintojen lasku oli nopeampaa pääkaupunkiseudulla kuin muualla Suomessa. Vanhojen omakotitalojen hinnat puolestaan laskivat vuositasolla 4,5 % koko maassa loka-joulukuussa 2023.

Markkina-odotukset ohjauskorkojen laskusta muovasivat markkinakorkoja ja osakekurssseja

Inflaation laskun ja Yhdysvaltojen hyvän talouskehityksen seurauksena markkinoilla virisi loppuvuodesta 2023 odotus keskuspankkien koronnostosyklin päättymisestä ja ohjauskorkojen laskusta alkuvuodesta 2024. Ohjauskorko-odotusten seurauksena markkinakorot laskivat ja osakekurssit nousivat.

Valtiolainojen ja yritysten velkakirjalainojen korot lähtivätkin lokakuussa 2023 voimakkaaseen laskuun. Velkakirjalainojen korot päättyivät useissa tapauksissa vuoden 2023 lopussa matalammalle tasolle kuin mitä ne olivat vuoden 2023 alussa. (Kuvio 4) Ainoastaan Iso-Britannian korot noteerattiin vuoden alkua korkeammalle tasolle. Korkojen laskun seurauksena velkakirjojen arvot ovat nousseet, mikä on osaltaan tukenut Suomen finanssisektorin sijoitustuottoja. Toisaalta myös pankkien velkakirjalainojen korot ovat nousseet, mikä puolestaan lisää pankkien rahoituskustannuksia, kun uusilla liikkeeseenlaskuilla korvataan vanhoja erääntyviä rahoituslähteitä. Kun markkinoiden odotukset keskuspankkien koronlaskuista maltillistuivat vuoden 2024 alkupuolella, myös velkakirjalainojen korot nousivat.

Kuvio 4. 10-vuotisten valtiolainojen korot

Lähde: Bloomberg

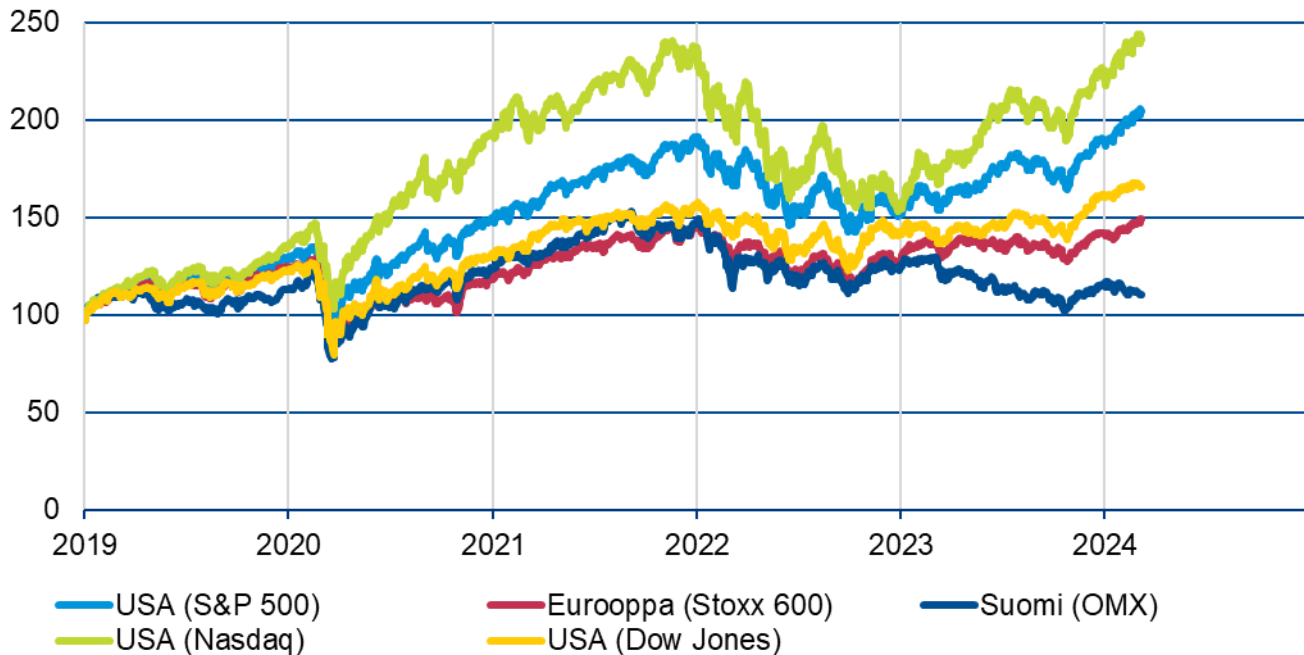
Yleiset euroalueen rahamarkkinoilla käytetyt viitekorot, euriborit, ovat seuranneet markkinakorkojen kehitystä. Esimerkiksi suomalaisissa asuntolainoissa tyypillisesti käytetty viite korko, 12 kuukauden euribor, laski vuoden 2023 loppupuolella 3,5 prosenttiin, kun korko oli vuonna 2023 ollut korkeimmillaan 4,2 %. Yleistä markkinakehitystä seuraten euriborkorot lähtivät kuitenkin nousuun vuoden 2024 alkupuolella, ja 12 kuukauden euribor noteerattiin 3,7 prosenttiin 8.3.2024. Viitekorokojen kehitys on heijastunut mm. suomalaisten pankkien laina- ja talletuskorkoihin lainakorkojen noustessa nopeammin kuin talletuskorot.

Korko-odotukset ja Yhdysvaltain hyvä talouskehitys tukivat myös osakeindeksejä maailmanlaajuisesti, ja osakekurssit pääsääntöisesti nousivat vuoden 2023 loppupuolella. (Kuvio 5) Hintojen nousun ansiosta useat osakeindeksit olivat vuoden 2023 lopussa korkeammalla tasolla kuin vuoden alussa, mikä kasvatti etenkin suomalaisen vakuutussektorin sijoitustuottoja. Kurssit nousivat erityisesti Yhdysvalloissa, mutta nousu oli maltillisempaa Euroopassa. Taustalla ovat olleet mm. USA:n teknojättien hyvä menestys sekä eriytyneet talousnäkökymät. Esimerkiksi yhdysvaltalaiset osakeindeksit nousivat 14–43 % ja eurooppalainen Euro Stoxx -osakeindeksi 13 % vuonna 2023. Sen sijaan suomalainen OMX Hex -osakeindeksi kehittyi vertailuindeksejä heikommin.¹⁶ OMX Hex -indeksi laski 6 % vuonna 2023. Kotimaisten osakkeiden negatiivinen tuotto heikensi erityisesti niiden työeläkelaitosten listattujen osakkeiden tuottoa, joilla kotimaisissa osakkeissa oli sektoria suurempi paino.

¹⁶ OMX Hex -osakeindeksin heikomman kehityksen taustalla on ainakin osittain indeksin keskittynyt toimialajakauma. Indeksiin sisältyy enemmän teollisuusyrityksiä kuin muihin vertailuindekseihin. Kun teollisuuden kehitys on ollut vallitsevassa taloustilanteessa heikompa kuin muilla aloilla (esim. palvelusektorilla), on heikko kehitys heijastunut myös indeksiin.

Kuvio 5. Osakemarkkinaindeksejä

Indeksi 2.1.2019 = 100

Lähde: Bloomberg

Vaikka talousnäkyymiin liittyy huomattavaa epävarmuutta, erilaiset markkinoiden riskihinnoittelua ja tilaa kuvaavat indikaattorit säilyivät vuonna 2023 matalalla tasolla ja laskivat vuoden loppua kohden. Poikkeuksen muodostaa maaliskuussa 2023 nähty voimakas riskitason nousu, kun Credit Swissen ja eräiden yhdysvaltalaisien pankkien ongelmat kärjistyivät.

Talouden kehitys ja geopoliittika merkittävimpiä riskejä

Useat suomalaisten pankkien ja ennustelaitosten talousennusteet ennakoivat Suomen talouden supistuvan vuonna 2024 ja palautuvan sen jälkeen kasvu-uralle.¹⁷ Inflaation hidastuminen, palkkojen nousu ja työllisyyden säilyminen kohtuullisena vahvistaa kotitalouksien ostovoimaa ja yksityistä kulutusta. Myös vientimarkkinoiden kasvu tukee talouden elpymistä.

Talousnäkyymiin liittyy kuitenkin paljon alasuuntaisia riskejä. Geopoliittiset riskit, kuten Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja Lähi-Idän tilanne, voivat aiheuttaa häiriöitä tuotantoketjuihin ja kuljetuksiin sekä lisätä epävarmuutta. Tämä voi näkyä esimerkiksi erilaisten raaka-aineiden ja materiaalien sekä energiahintojen nousuna. Inflaation säilyminen aiempaa korkeammalla tasolla ennakoitua pidempään voisi puolestaan johtaa ennustettua korkeampaan korkotasoon ja lykätä talouskasvun alkamista. Korkea inflaatio yhdistettynä talouden taantumaa (eli stagflaatio) olisi finanssisektorin näkökulmasta erittäin epäedullinen skenaario pidemmällä aikavälillä. Epävarmuuden kasvulla saattaisi lisäksi olla negatiivisia vaikutuksia kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden hinnoitteluun.

¹⁷ Katso esimerkiksi Suomen Pankin talousennuste. <https://www.suomenpankki.fi/fi/media-ja-julkaisut/tiedotteet/2023/suomen-talous-on-taantumassa-ja-toipuminen-takkuua/>

Suomen talouden näkökulmasta vientimarkkinoiden heikko kehitys, energiahintojen ja elinkustannusten yleinen nousu, ennustettua korkeampi korkotaso ja talouskasvun lykkääntyminen heikentäisivät yritysten ja kotitalouksien tilannetta ja saattaisivat lisätä konkurssveja, työttömyyttä ja lomautuksia. Nousevat kustannukset ja vähenevä kysyntä haastaisivat yritysten kannattavuutta ja siten lainanhoitokykyä. Erityisesti kiinteistösektorin ja rakennusalan tilanteen ennakoidaan jatkuvan haastavana. Kotitalouksien haavoittuvuutta lisää edelleen korkealla säilynyt velkaantuneisuus. Erityisesti suuria asuntolainoja, taloyhtiölainausuuksia ja/tai tonttilainausuuksia sekä korkeakorkoisia kulutusluottoja omaavat kotitaloudet ovat herkkiä elinkustannusten ja korkojen nousulle. Yleisesti ottaen talouden heikko kehitys heikentäisi finanssisektorin asiakkaiden (esimerkiksi kotitalouksien ja yritysten) velanmaksukykyä ja lisäisi sitä kautta finanssisektorin luottoriskejä. Samalla kiinteistöhintojen laskun jatkuminen ja kaupankäynnin heikkous heikentäisivät sijoituksista saatavia tuottoja ja vaikuttaisivat myös negatiivisesti kiinteistösijoitusrahastoihin.

Korkeammat korot ja heikkenevä talous voivat myös vähentää finanssisektorin palveluiden (erityisesti luottojen) kysyntää merkittävästi. Korkokehityksellä on lisäksi muita vaikutuksia pankki- ja vakuutussektorin toimijoiden tuloksiin ja vakavaraisuuteen.¹⁸ Koska talouden kehitykseen liittyy edelleen suurta epävarmuutta, toimintaympäristön heikkenemisen kaikkia vaikutuksia talouden eri toimialoihin tai kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen ei ole vielä nähtävissä. Talous voi myös kehittyä ennakoitua paremmin esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvien investointien tai Suomen vientikysynnän lisääntymisen ansiosta.

Toimintaympäristön epävarmuudet ja erilaisten negatiivisten kehityskulkujen toteutuminen altistavat rahoitusmarkkinat äkillisille markkinaheilahteluille. Toteutuessaan varallisuuserien negatiiviset hinnannuutokset esimerkiksi osake- ja velkakirjamarkkinoilla kasvattaisivat finanssisektorin toimijoiden sijoitustappioita. Mikäli inflaatio ja korot säilyvät korkealla tasolla, sillä saattaa myös jatkossa olla negatiivinen vaikutus asuntojen ja käypään arvoon arvostettavien liike- ja toimitilakiinteistöjen hintoihin.

Pidemmillä tähtäimellä finanssisektorin toimijoita haastavat lisäksi pitkäaikaiset muutostrendit, kuten ilmastonmuutoksen vaikutukset (ESG-riskit¹⁹) ja niiden ehkäisyyn tähtäävät toimet, demografiset muutokset, digitalisaatio, uudet teknologiat, tuotteet ja toimintatavat (esim. pilvipalvelut ja kryptovaluutat) sekä kyberriskit.

¹⁸ Katso lähemmin sektorikohtaiset tekstit tässä julkaisussa.

¹⁹ ESG = Environmental, Social, and Governance.